

Nationaal Orgelmuseum

Jaarverslag

2016

www.nationaalorgelmuseum.nl

Inleiding

2016 was het tweede jaar volledige kalenderjaar voor het museum op haar nieuwe locatie, in het voormalige stadhuis van Elburg. Steeds meer orgelliefhebbers wisten het museum voor het eerst, of opnieuw te vinden, want het bezoekersaantal steeg aanzienlijk ten opzichte van 2015. Er was veel reuring in het museum, door lezingen en concerten, en een sterk toenemend aantal groepsbezoeken. Het museum haalde regelmatig de pers. Tegelijkertijd moest aan veel uitdagingen het hoofd worden geboden, zoals het gebouwenbeheer en de klimaatbeheersing; deze vroegen het hele jaar veel aandacht. Maar ook de interne organisatie moest nog verder worden uitgerold; van een klein museum in een smalle steeg naar een kolossaal gebouw in een hoofdstraat vergde veel van alle betrokkenen. Gelukkig meldden steeds meer mensen zich aan om vrijwilliger te worden en kon het museum in ieder geval het gehele jaar door elke dinsdag tot en met zaterdag open zijn.

Bestuurssamenstelling:

Jan Verbree, voorzitter
Maarten Seijbel, vicevoorzitter
Peter Vermeulen, secretaris
Henk van Deutekom, penningmeester
Eelco Elzenga, conservator
Johan Koch, archivaris
Jurjan Lipke, educatie en jeugdzaken
Huub Ummels, gebouwenbeheer
Gert Oldenbeuving, lid
Rob Weddepohl, lid

Het dagelijks bestuur (bestaande uit voorzitter, vicevoorzitter, secretaris, conservator en penningmeester) vergaderde daarnaast elke donderdagochtend in het zogenaamde 'keukenoverleg' over lopende zaken. Bij dit overleg waren ook de Coördinator Vrijwilligers en de freelance-pr-functionaris aanwezig.

Belangrijke punten uit het bestuursoverleg:

- Het museum heeft nog geen depotruimte tot haar beschikking waar condities met betrekking tot conservering en temperatuurbeheersing optimaal zijn. Diverse mogelijkheden worden onderzocht, maar voor het depot wordt nog geen goede oplossing gevonden.
- De relatie bestuur-vrijwilligers vraagt aandacht. Vanuit het wekelijks 'keukenoverleg' wordt besloten een coördinator Vrijwilligers aan te stellen, die zorgt voor de communicatie tussen het dagelijks bestuur en de groeiende groep vrijwilligers. Ook is deze persoon aanspreekpunt voor de invulling van het rooster.
- Naast de gewone donateurs wordt een 'Club van 100' opgericht voor donateurs die jaarlijks € 100,- doneren. Een aantal donateurs dat eerst een gewoon lidmaatschap had, stapt over naar de Club van 100, maar voornamelijk melden zich nieuwe mensen aan. De club groeit langzaam maar gestaag.

- Er wordt een eerste aanzet gemaakt tot het verkrijgen van de Museumkaart. De nieuw aangestelde secretaris uit het bestuur is aanjager van het project.

Financiën

Winst- en Verliesrekening 2016 - 2015

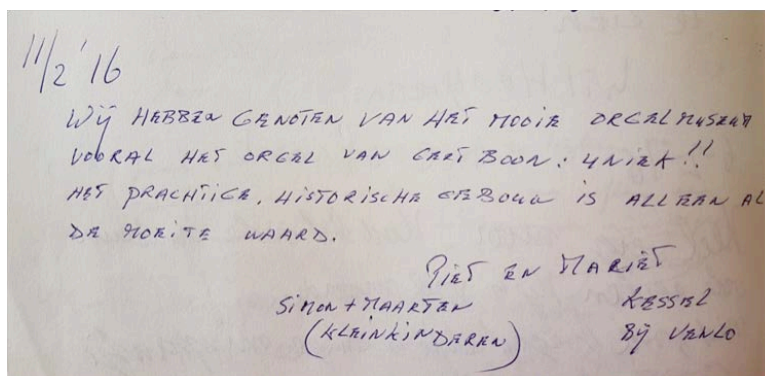
Inkomsten	2016	2015
Huren	7541	9162
Entree's, verkopen	35548	31917
Giften, subsidies	7403	5654
Subsidie Gem. Elburg	7590	15000
Interest	738	1958
Omzetbelasting	14183	10248
	<hr/>	<hr/>
	73003	73939
Kosten		
Huisvestingskosten (o.a. huur, energie)	50945	46428
Diverse kosten	26748	19321
Ondersteuning PR secretariaat	28604	32726
Interest	571	536
	<hr/>	<hr/>
	106868	99011
Saldo exploitatie negatief	33865	25072

Toelichting op bovenstaand overzicht

De inkomsten bestaan voor een deel uit de opbrengst van de huur van de vorige locatie van het museum aan de Rozemarijnsteeg die in eigendom is. Voor het overgrote deel bestaat het totaalbedrag aan inkomsten uit de opbrengsten van entree en verkoop van boeken en muziek (bladmuziek, cd's en lp's). Giften, donaties en subsidies zijn, naast de gemeentelijke subsidie, een belangrijke bron van inkomsten. De uitgaven bestaan voor ongeveer de helft uit huisvestingskosten, waarvan het grootste deel bestemd is voor de huur. Daarnaast zijn de energiekosten aanzienlijk. De diverse kosten bestaan uit, bestuurlijke kosten, drukwerk en andere promotionele kosten, zoals het onderhoud website en aanverwante zaken.

Bezoekersaantallen

In 2016 bezochten ongeveer 5000 mensen het Orgelmuseum, inclusief 700 bezoekers aan de concerten. Het aantal bezoekers zat duidelijk in de lift ten opzichte van voorgaande jaren. Meest opvallende stijging was het aantal groepsaanvragen: steeds meer Rotaryclubs, gemeentebesturen,

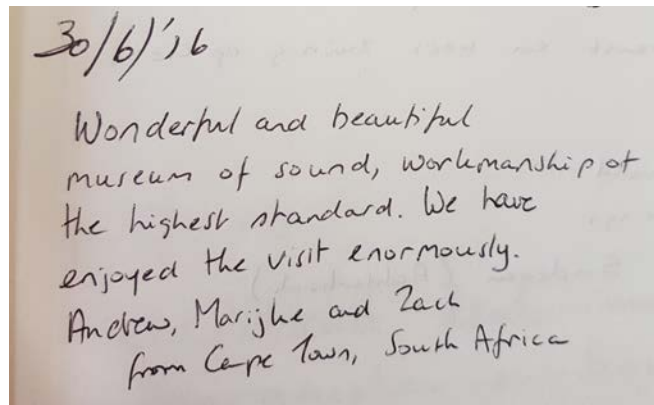

kerkbesturen en andere groepsverbanden wisten het museum te vinden voor een georganiseerde rondleiding.

In juni brachten 40 ondernemers van de binnenstad een bezoek aan het museum. Een aantal maal mocht het museum een groep blinden en slechtzienden verwelkomen; een bijzondere en leerzame ervaring voor beide partijen. Augustus was de topmaand, nooit eerder bezochten zoveel mensen in één maand het Orgelmuseum. De verwachting is dat het aantal bezoekers substantieel zal toenemen zodra de Museumkaart wordt ingevoerd.

Een van de jongste vrijwilligers, Jan Willem Jonkman, geeft een enthousiaste rondleiding

Activiteiten in het museum

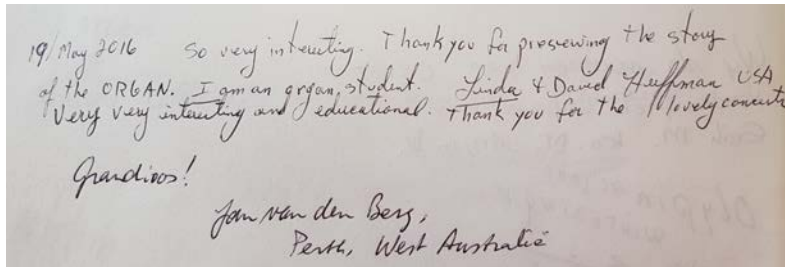
Concerten

In 2016 werden in het museum op geregelde tijden concerten georganiseerd: in de zomermaanden 9 marktconcerten en de rest van het jaar minimaal eens per maand een concert op de zaterdagmiddag. Het orgel voerde uiteraard de boventoon, maar er vond bijvoorbeeld ook een concert van orgel en tenor plaats en een klavecimbelconcert. De concertante organisten waren onder meer: Ab Weegenaar, Johan Luijmes, Jurjan Lipke, Gerrit Knikker, Paul Baan, Gert Oldenbeuving, André Potter en Tjaco van der Weerd. Daarnaast verleenden klavecijnist Pieter Dirksen en tenor Chris Postuma hun medewerking aan een concert. De toegang voor de meeste concerten was gratis, om de aanwezigheid zo laagdrempelig mogelijk te maken. Bij museumbezoek betaalde men wel de normale toegangsprijs.

Enquête onder concertbezoekers

Omdat er onvoldoende ruimte is voor grote wisseltonstellingen in het gebouw, zijn concerten dé uitgelezen manier om extra bezoekers te trekken en mensen te verleiden tot een herhalingsbezoek. Dat deze laatste doelstelling gehaald werd, bleek duidelijk uit een enquête die in 2016 onder de concertbezoekers werd gehouden.

Een aantal vragen uit deze enquête: “Komt u hier voor het eerst, of was u hier al vaker? Waar heeft u het nieuws over dit concert gevonden? Heeft u naast het concert ook het museum bezocht?”

Ongeveer de helft van de concertbezoekers gaf aan dat ze naast het concert ook het museum hadden bezocht. Veel mensen hadden het museum ook al eerder bezocht en kwamen dus voor een tweede of derde keer. Bezoekers gaven aan de informatie over de concerten met name te halen uit onze concertfolder (die in heel Nederland verspreid werd), via mond-tot-mondreclame, de regionale en plaatselijke kranten en via de website van het museum of de VVV. De leeftijd van de concertbezoekers komt overeen met wat in de meeste musea in Nederland te zien is: de grootste groep bezoekers was 65+, dan volgde een groep 40plussers en onderaan de jonge mensen van 25-40 jaar.

Hotelavond

Op de avond van 29 februari vond op initiatief van het museum een besloten ontvangst in het museum plaats voor hotel- en campingeigenaren, B&B-eigenaren en VVV's in de

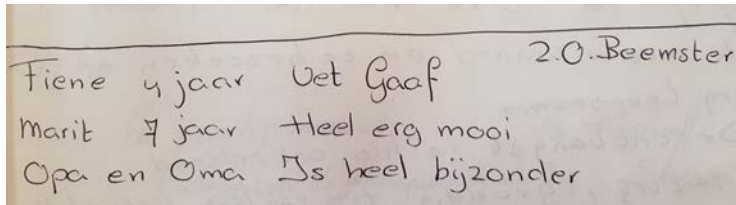
omgeving van Elburg. De avond was bedoeld om deze contacten voor het eerst of opnieuw te laten kennismaken met het Orgelmuseum. Na een rondleiding was er gelegenheid om informeel nog met elkaar na te praten onder het genot van een hapje en drankje. De contacten die gelegd werden, werden aan beide zijden als zeer waardevol ervaren.

Open Monumentendag

Tijdens Open Monumentendag was het museum de hele dag te bezoeken met 50% korting op de entreprijs. Veel mensen maakten van deze gelegenheid gebruik. Als museum zijn we er uiteraard bijzonder trots op dat we in zo'n bijzonder gebouw gehuisvest zijn en op een dag als deze kwamen ook mensen op bezoek die het oudste huis van Elburg eens van binnen wilden zien.

Opa- en omadag tijdens de herfstvakantie

In de herfstvakantie organiseerden we voor de eerste maal een 'opa- en omadag': opa's en oma's konden op de woensdag in de herfst-vakantie met 50% korting op de entreprijs naar binnen, mits zij hun kleinkinderen meenamen.

In het museum konden kinderliedjes gezongen worden onder orgelbegeleiding; het werd een groot succes.

Deze middag bezochten 43 opa's, oma's en kleinkinderen het museum, een aantal dat beduidend hoger lag dan de andere dagen van de herfstvakantie.

Verkoopdagen

Op 4 en 5 november 2016 vonden traditiegetrouw de jaarlijkse 'verkoopdagen' plaats van de unieke collectie tweedehands cd's, boeken en bladmuziek die het museum in bezit heeft. Het museum heeft een grote collectie tweedehands materiaal, dat vrijwel uitsluitend via schenkingen verkregen wordt. De verkoop van deze artikelen is een serieuze bron van inkomsten voor het museum. Mensen komen er ook uit heel Nederland voor naar Elburg.

De verkoopdagen worden ieder jaar aangekondigd in de landelijke orgelbladen, regionale en lokale kranten en op diverse orgel- en muziekwebsites. Ook tijdens reguliere openingstijden van het museum is het materiaal uiteraard te koop, maar tijdens de verkoopdagen wordt voorraad uit het depot gehaald die op andere dagen niet in de winkel

geplaatst kan worden in verband met de beperkte ruimte.

Masterclass over kerstmuziek

In december gaf Maarten Seijbel een masterclass over zeven eeuwen kerstmuziek, van Gregoriaans tot koor- en orkestmuziek uit de 20ste eeuw. Muziekfragmenten gaven aan de middag een extra dimensie.

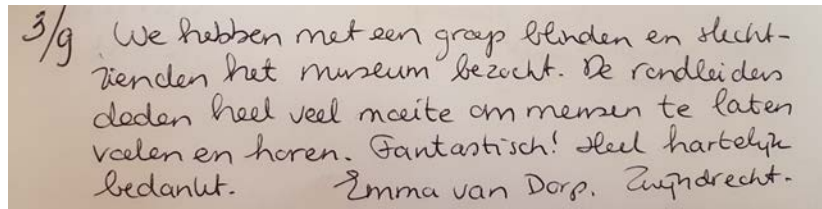
Deelname aan Kerst in de Vesting

In december deed het Orgelmuseum ook mee aan het lokale evenement 'Kerst in de Vesting', een evenement waarbij inwoners van de binnenstad teruggaan naar het jaar 1900 en hun huizen en zichzelf aankleden in de sfeer van die tijd. Bezoekers konden tijdens de vrijdagavond en zaterdag met 50% korting het museum bezoeken. Veel mensen maakten daarvan

gebruik, met name op vrijdagavond. (De zaterdag viel door zware regenval helaas letterlijk in het water)

Het museum had dit jaar veel aandacht besteed aan de aankleding van het gebouw. Met

3/9 We hebben met een groep blinden en slechtzienden het museum bezocht. De rondleiders deden heel veel moeite om mensen te laten voelen en horen. Fantastisch! Heel hartelijke bedankt. Emma van Dorp. Zwijndrecht.

name tijdens de vrijdagavond van het evenement had het museum daardoor een feeërieke uitstraling. Het maandelijkse orgelconcert op het Boon-Leeflangorgel werd op de

zaterdagmiddag tijdens Kerst in de Vesting gehouden. Het werd mede door dit evenement bijzonder goed bezocht.

Vrijwilliger in het Orgelmuseum

Voor het Orgelmuseum zijn vrijwilligers essentieel voor haar voortbestaan. Het Orgelmuseum heeft ongeveer 35 enthousiaste vrijwilligers, die aan de slag zijn als bijvoorbeeld baliemedewerker, orgelstemmer of gebouwenbeheerder. Het museum heeft geen betaald personeel in dienst, maar krijgt wel ondersteuning van een zzp-er die op urenbasis pr-werkzaamheden verricht. Ook fungeert zij als vaste contactpersoon naar de donateurs.

Het museum is er bijzonder mee verguld dat niet alleen gepensioneerden zich als vrijwilliger hebben aangemeld. Ook een aantal jonge mensen is behept met het 'orgelvirus' en is regelmatig in het museum te vinden; de jongste vrijwilliger is pas 13 jaar.

Door de verhuizing van het museum naar een nieuwe en veel grotere locatie moest de organisatie rondom de vrijwilligers drastisch worden uitgebreid. Dit is een voortdurend proces, dat steeds de aandacht heeft van het bestuur. Vrijwilligers zijn daarnaast betrokken

bij het verbeteren van de organisatie: minimaal eens per jaar wordt een gezamenlijke vergadering gehouden, waar knelpunten aan de orde kunnen komen. Daarnaast dient zo'n bijeenkomst om informatie over bijvoorbeeld toekomstplannen uit te wisselen. Aan het begin van de zomerperiode werd voor de hele vrijwilligersgroep een barbecue georganiseerd in de prachtige tuin van de voorzitter.

Vrijwilliger in de picture... Tiny van Dijk

In elk jaarverslag laten we een van onze vrijwilligers aan het woord. Hoe ervaren zij het zelf om bij het museum betrokken te zijn?

Tiny, wat is je achtergrond, wat heb je gedaan in je werkzame leven?

Na de middelbare school heb ik eerst bijna 10 jaar in het particuliere bedrijfsleven gewerkt en daarna 39 jaar bij de Gemeente Kampen op de afdeling Financiën.

Wat betekent 'het orgel' voor jou?

Ik kan het orgel niet uit mijn leven wegdenken. Thuis hadden we een trapharmonium. Al snel nadat ik zelf geld verdiende heb ik een pedaalharmonium gekocht. Om ergernis bij burens voor geluidsoverlast te voorkomen speel ik al weer jaren op een Content.

Hoe ben je bij het Orgelmuseum betrokken geraakt, hoe lang werk je hier al?

Al snel nadat het Orgelmuseum naar het huidige pand was verhuisd werd er een excursie gepland van de V.O.G.G. afd. Oost (Vereniging van Organisten van de Gereformeerde Gemeenten, red.) om daar te kijken. Ik vond het prachtig. Wat me opviel was dat de cd's allemaal ongeordend in de bakken stonden. Toen ik daarover een opmerking maakte kreeg ik van de heer Seijbel (oprichter en vicevoorzitter van het museum, red.) direct toestemming

om de chaos aan te pakken. Ik ben toen meerdere dagen bezig geweest om orgel bij orgel, zang bij zang etc. te rangschikken. Echt een hele klus. Inmiddels ben ik al weer 3 jaar met plezier bij het museum betrokken.

*Waaruit bestaan je werkzaamheden?
Wat vind je leuk om te doen, wat vind je lastiger?*

Ik ontvang mensen en vertel hen wat we te bieden hebben. Als er behoefte aan is geef ik wat uitleg bij de modellen in de kelder. Mensen die als 'leken' binnenkomen, denken na afloop dat ze

al heel veel van een orgel weten! Dat is best dankbaar werk. Ook vinden mensen het mooi als ik hen het Boon-Leeflangorgel laat horen. Lastig vind ik het als mensen uit een ander taalgebied vragen stellen.

Wat is het meest bijzondere dat je hebt meegemaakt sinds je hier werkt?

De ontmoeting met vakorganisten of andere bekende Nederlanders vind ik boeiend. Eigenlijk geldt dat wel voor alle bezoekers. Vorig jaar was er het meewerken aan de tv-opname van Omroep Gelderland voor het programma 'Parels en passie'. Ik werd voor de

camera geïnterviewd over mijn werkzaamheden hier. Dat was mooi om te doen, maar ook wel een beetje spannend. Zulk werk doe je niet elke dag.

Wat zou je aan mensen willen meegeven die dit lezen?

Iedereen die 'iets met orgels heeft' wil ik aanraden om in ieder geval ons mooie museum te bezoeken. Vooral ook kinderen! Voor hen is er een heel leuk filmpje gemaakt om hen enthousiast te maken voor het orgel en om met potlood en vragenlijst alles in het museum te bekijken.

Ook dit: beste mensen, schroom niet om u aan te melden als vrijwilliger. Het is leuk werk en we zullen u met open armen ontvangen. Wees welkom!

Donateurs

Het museum heeft een bestand van circa 150 donateurs. Op zaterdag 17 december werden de donateurs uitgenodigd voor een lezing en een afsluitend drankje om elkaar te ontmoeten.

Er werd in dit jaar een begin gemaakt met de opzet van een Club van 100; de eerste aanmeldingen kwamen al snel binnen. Vanaf de start van de Club van 100 besloot het bestuur onderscheid te maken tussen reguliere donateurs en Club van 100-leden: beide groepen mogen gratis met hun gezinsleden het museum bezoeken, maar Club van 100-leden hebben daarnaast een 'vrijkaart' om eens per jaar met een groep van maximaal 10 personen een gratis rondleiding door het museum aan te vragen. Dit hoeven geen gezinsleden te zijn, het mag ook om zakenrelaties e.d. gaan.

Pr-activiteiten

Het museum was regelmatig in het nieuws, bij de lokale pers en regionale radio en tv. Het vakblad *Het Orgel* wijdde een uitgebreid artikel aan het museum van enkele pagina's, in o.a. *EO Visie* stond een paginagroot

artikel, en halverwege het jaar kwam TV Gelderland opnames maken voor het programma 'Parels en Passie'. We stonden met een uitgebreid artikel in de *Museumkrant Oost-Nederland* en idem in het Engelstalige tijdschrift *Discover Benelux*, dat op vluchten naar Amsterdam verspreid wordt via de vliegtuigstoelen.

Voor de reportage van TV Gelderland werden Maarten Seijbel, de oprichter van het museum, (foto rechts) en een aantal vrijwilligers geïnterviewd voor de camera. Wat is je passie voor het orgel? Waarom ben je bereid een stukje van je vrije tijd in te zetten voor juist dit museum? Het leverde een unieke reportage op, waar veel positieve respons op kwam.

Nieuwe folder

Voor het museum werd een nieuwe klapfolder ontwikkeld, geheel in de nieuwe huisstijl. Deze folder is beschikbaar in het Nederlands en het Duits. Aan het begin van de zomer vond verspreiding plaats bij hotels, campings e.d. in de wijde omgeving van Elburg. Daarnaast wordt deze folder verspreid in kerken in Nederland, Duitsland en Vlaanderen.

Social media

Zowel de Website, de Facebookpagina als het Twitteraccount van het museum werden in 2015 opgezet. Door het consequent plaatsen van berichten over concerten, een kijkje achter de schermen bij een evenement, een muziekfragment

of zomaar een object uit het museum, groeit het aantal volgers gestaag. Met name op Facebook kwamen er veel nieuwe volgers bij. Onder de volgers zijn mensen vanuit de hele wereld, veelal organisten en muzikliefhebbers.

Jeugdeducatie

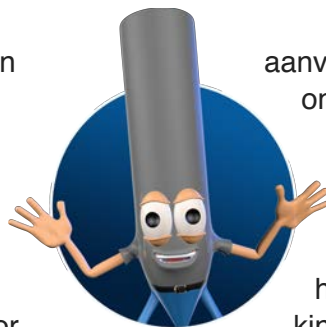
Speurtocht

In het voorjaar kwam een speurtocht voor de jeugd gereed. Deze werd bedacht en geschreven door twee vrijwilligers van het museum. Hij werd eerst getest door een aantal kinderen (foto rechts: een van de kinderen van het testpanel) en daarna in gebruik genomen. Aan de hand van een vraag en een bijbehorende foto gaan kinderen in het museum op zoek naar letters, die samen een woord vormen. Met name in de zomerperiode, als gezinnen met jonge kinderen het museum bezoeken, hebben veel kinderen enthousiast van de nieuwe speurtocht gebruik gemaakt.

Oscar het Orgelpijpje

Het museum diende een voor professionele educatieproject voor Silvester Zwaneveld bedachten samen geeft op het orgel als 'Oscar het Orgelpijpje' zaalteksten, speciaal voor website van het Nationaal

aanvraag in bij de Stichting Museumstad Elburg ondersteuning m.b.t. een nieuw kinderen in de basisschoolleeftijd. Animator en kinderboekenschrijfster Nanda Roep een (animatie)filmpje dat een introductie instrument. Zij creëerden het figuurtje hiervoor. Nanda schreef daarnaast nieuwe kinderen. Dit animatiefilmpje is te zien op de Orgelmuseum; www.nationaalorgelmuseum.nl

Voor dit project werd door de Stichting Museumstad Elburg een subsidie toegekend van € 7590,-. De korte animatiefilm en de nieuwe zaalteksten werden opgeleverd in december

2016. Het is de bedoeling dat de filmpjes over Oscar worden uitgebreid naar meerdere zalen in het museum.

Het museum vertegenwoordigd in lokale en landelijke organisaties

Het Orgelmuseum wordt in de Stichting Museumstad Elburg vertegenwoordigd met een bestuurslid. Deze stichting draagt zorg voor de subsidieverdeling onder de Elburgse musea en komt enkele malen per jaar bijeen.

In het zogenaamde 'Museumplatform', dat eens in de zes weken plaatsvindt, overleggen alle musea van Elburg over praktische en meer beleidsmatige zaken met elkaar. De gemeente faciliteert deze vergaderingen en zit ze voor. Het Orgelmuseum wordt in dit overleg vertegenwoordigd door een bestuurslid en de externe pr-functionaris.

Het museum heeft daarnaast de eerste contacten gelegd met een nieuwe landelijke organisatie in oprichting, het Nationaal Platform voor Muziek- en Muziekinstrumentencollecties, die een overkoepelende rol wil gaan spelen als het gaat om het voor de toekomst bewaren van historische muziekinstrumenten.

Vanuit het museum was de pr-functionaris aanwezig bij het eerste symposium van de nieuwe stichting Klinkend Erfgoed. Gesproken werd onder meer over de problematiek rondom de kerksluitingen, waardoor nieuwe generaties niet meer vanzelfsprekend in aanraking komen met het orgel, en 'hoe dan verder'. Ook werd gepleit voor een overkoepelend landelijk centrum waar alle orgelactiviteiten worden gebundeld.